

הספרי דלא ירעינן אלא בגילת כמצותו שאז טעון שריפה ואסור בהנאה, ולכן בא לנו הפסוק "קדוש יהיה" לגלות דשער נזיר אסור בהנאה לא מחמת דין שריפה אלא מטעם דכתיב "קדש יהיה" וממילא גם בגילת שלא כמצותו ע"י לסטים הרי אסור בהנאה ע"ש בדבריו.

והנה רש"י בפסחים שהכאתי מרכיב שני דברים ביחד דין אסור בהנאה בשער נזיר מטעם קדש יהיה ומונתנו על האש.

והנה לפי הסוגיות שהבאתי מוכח שיש שני עניני איסורי הנאה בשער נזיר חדא מדין דקדש יהיה קדושת שער דאסור בהנאה, ועוד מדין שריפה הנאמר בהן ונתנו על האש אשר תחת זבח השלמים. והמדרש אומר דאפילו גילת במדינה בשריפה, מעל האש מכל מקום.

והמדרש מגלה לנו דהפירוש דדין שריפה תחת הדוד זה מטעם מצות שריפה גופו ולא מטעם דין נזירות, או שיכולים לומר, דבמגלח במקדש יש דין שריפה תחת הדוד מדיני נזירות וגם מקיים בזה דין שריפה בגופו מעל האש מכל מקום, דלא גרע שריפה תחת הדוד משריפה במדינה, ודין אסור בהנאה זה מדין שריפה בגופו בעל האש, ועוד דין איסור הנאה יש כאן מטעם קדש יהיה, קדושת שערות. כמבואר בקדושין.

ולפי זה בנזיר שהביא קרבנותיו וגילח שלא כמצותו אתר זמן מרובה על השער שגדל בין זריקת דם לגילוח, כיון שהנזירות כבר נגמרה ורק יש מצות גילוח, אין כאן קדושת שער מטעם דיני נזירות ואין כאן איסור הנאה מטעם קדושת שער, אלא מטעם דין שריפה הנאמר במדינה כמבואר בהמדרש שאפילו לא יכולים לקיים ונתן על האש אשר תחת הזבח השלמים, בכל זאת ילפינן מונתנו על האש מכל מקום, דיש דין שריפה בגופו כמו שביארנו לעיל, ואולי זה לא תלוי בעצם דיני נזירות אלא כמצות תגלחת של שער אף שעצם הנזירות כבר פקע וצ"ע בזה.

בדין שיעור בדם

הנה הרמב"ם פרק ה' מהל' מעשה הקרבנות הל' ט' כתב וז"ל: וצריך שיהיה שם דם כדי טבילה, לא שיספג אצבעו מדם עכ"ל. ועיין בכ"מ: ומ"ש וצריך שיהיה שם דם כדי טבילה לא שיספג אצבעו מדם, ברייתא בפרק כ"ש: וטבל ולא מספג, דם עד שיהיה בדם שיעור טבילה מעיקרא. ופירוש רש"י: מספג, מקנח בשולי כלי או בדפנותיו וכו' ושיעור טבילה מעיקרא משעת קבלה ראשונה למעוטי קבל פחות מכדי טבילה בכלי זה ופחות מכדי טבילה בכלי אחר ועירבון, והכי מפרש לה במנחות ובפרק דם חטאת ויליף

לה מדקרנין "וטבל בדם" ולא קרינן בדם, משמע בדם שהיה כבר עכ"ל, ומדברי הרמב"ם משמע שצריך שיהיה שיעור טבילה כדי שלא יהיה מספג וכולא חדא מילתא היא, ויש לתמוה דאי חדא מלתא היכא דריש ולא מספג מוטבל, ושיהא בדם שיעור טבילה מבידם? ועוד דבגמ' מצריך ליה, דאי כתב רחמנא וטבל ה"א אע"פ דליכא שיעור טבילה מעיקרא, ואי כתב רחמנא בדם ה"א אפילו מספג אלמא לאו חדא מילי נינהו עכ"ל הכ"מ, והנה המ"ל הקשה עוד, שדברי רבינו משמע שלא תלוי שיהיה שיעור טבילה בשעת קבלה רק שיהיה שיעור טבילה בשעת הזאה, ובגמרא משמע להיפך ועיין מה שתירץ, ונ"ל דהנה בגמ' מנחות דף כ"א דם שקרש ואכל — בחטאת חייב, "ולקח ונתן" אמר רחמנא, והאי בר לקיחה ונתינה הוא, בחטאות הפנימיות ואכלו — פטור וטבל והזה אמר רחמנא והאי לא בר טבילה והזאה ע"כ. הרי רואין שדם שנקרש כשר בחטאות החיצוניות, וא"כ לכאורה קשה איך יכול להיות שצריכים שיהיה שם דם של שיעור טבילה כיון שיכולין לזרוק את זה סתם על המזבח, ואימתי צריכים טבילה מה שאומרים בחטאות החיצוניות שצריכים טבילת אצבע דוקא אם לא נקרש אבל אם נקרש לא צריכים שיעור כלל וא"כ לא יכול להיות שיצטרכו שיעור טבילה מעיקרא הרי בשעת קבלה יכול להיות שיקרוש הדם ולא יצטרכו טבילת אצבע, ולפיכך צריכים לחדש שמה שצריכים שיעור טבילה בשעת קבלה על זה לא למידין מחטאות החיצוניות, רק בשעת הזאה צריכים שיעור טבילה שלא יהיה מספג, אבל דין שיעור טבילה מעיקרא אין בחטאות החיצוניות, וכיון שהרמב"ם מתחיל בהל' ז' של זה הפרק "החטאות הנאכלות" ולפיכך לא מביא בזה לימוד שיצטרכו שיעור טבילה מעיקרא שאין זה בחטאות החיצוניות, ונסתלקו קושיות הכ"מ והמ"ל"מ. אבל באמת בעצם דין של דם שנקרש בחטאות החיצוניות לא מביא הרמב"ם את זה כלל שכשר לזריקה. ואחרונים הקשו ע"ז ואפשר שזה המקור, אבל שמעתי בשם רשכבה"ג מרן ר' חיים מבריסק שלומד פירוש אחר בגמ' במנחות שמה שהגמ' אומרת שם שדם שנקרש אם אכל חייב הואיל וראוי בחטאות החיצוניות מפני שכתוב "ולקח ונתן" והאי בר לקיחה ונתינה, אין הפירוש שיהיה כשר דם שנקרש לזרוק על המזבח, אלא הפירוש הוא שבחטאות החיצוניות כיון דכתיב "ולקח ונתן" לא הוי חסרון בעצם הדם שאינו ראוי לזריקה אלא החסרון במעשה הכהן, אבל בחטאות הפנימיות הוי חסרון בעצם הדם מפני שאינו ראוי לזריקה מפני שכתוב "וטבל והזה" והאי לאו בר הזאה, וא"כ הוי כמו דם פסול שאינו ראוי לזריקה ולפיכך פטור אם אכל מפני שהוי חסרון בעצם הדם שאינו ראוי לזריקה, אבל שם בחטאות החיצוניות ג"כ לא יכולים לזרוק, אלא דזה הוי רק חסרון במעשה הבהן ולא בעצם הדם ולפיכך אם אכל חייב, ולפיכך

לענין קדשים אין הבדל שבין זה וכין זה אין ראוי לזריקה, ולפיכך לא הביא הר"מ את זה. ויש ראייה לזה ממשנה פסחים אם שחט לפסח קודם לתמיד ממרס ברמו עו שישחוט ויזרוק דם התמיד, ולמה צריך למרס בכדי שלא יקרוש הרי דם קרוש כשר לזרוק כיון דלא כתיב "וקבל" כמו כחטאות הפנימיות. ואפשר לחלק בין פסח מפני שיכולים לעשות השפיכה וצריך שיהיה ראוי לשפיכה וצ"ע בכל זה.

בענין שלוח מחנות

והנה בענין זה ראיתי את ה"יראים" שהקשה על הספרי בדברים פרשה כי תצא "איש כי יהיה טמא מקרה לילה" כתוב בספרי: "איש" למעט קטן. והקשה, למה גרע קטן מכלים טמאים המכניסין למקדש חייב מלקות ולמה גרע קטן? ותירץ שגזירת הכתוב שהתורה מיעטה אפילו מדין כלים ואין דין שילוח בקטן כלל. וקשה מאוד עליו הרי בספרי פרשה נשא: "מזכר ועד נקבה תשלחום" אחד גדולים ואחד קטנים כמשמע. מפורש יוצא דיש דין שילוח בקטן? ונ"ל דאפשר לחלק לפי דברי ספר המצוות במל"ת ע"ז ע"ח דלענין טומאת מקדש כתב: שהזהיר כל טמא להכנס במקדש וכל שדומה לו לדורות. ואח"כ מביא הספרי, באמרו יתעלה "ואם לא יכבס ובשרו לא ירחץ" הא כיצד — על רחיצת גופו ענוש כרת ועל כבוס בגדים בארבעים. שזה דין של הכנסת כלים טמאים למקדש ושם מיירי בטומאת מקדש ועל זה יש ריבוי שעל כלים טמאים יש איסור הכנסה למקדש. אבל בל"ת ע"ח כתב: והכתוב הבא על לאו זה "איש אשר לא יהיה טהור מקרה לילה לא יבא אל תוך המחנה". שזה הולך על מחנה לוויה. א"כ יכול להיות שאין טומאת כלים במחנה לוויה להכניס שם מפני ששם כתוב "איש" דוקא על ביאת אדם טמא יש איסור. ולא על הכנסת כלים טמאים. ולפי שהסברנו יוצא כיון שהרמב"ם בדין מחנה לוויה, לא מביא כלים טמאים משמע שאין איסור הכנסת כלים טמאים במחנה לוויה. וכזה מתורץ דכפרשת נשא מדבר הספרי על מחנה שכינה וכפרשת כי תצא על מחנה לוויה ודוק בכל זה.

והנה שיטת הר"מ בענין המכניס כלים טמאים בהל' ט"ו כתב המכניס שרץ וכיוצא בו במקדש או שהכניס אדם טמא למקדש — הרי זה חייב כרת שהרי טימא מקדש ה'. אבל הזורק כלים טמאים למקדש אפילו היו כלים שנגעו במת — פטור מן הכרת אבל חייב מלקות. שנא' "ואם לא יכבס וגו'" מפי השמועה למדנו על רחיצת גופו ענוש כרת ועל כיבוס בגדיו לוקה ארבעים. ובהל' י"ז: יראה לי שאינו לוקה אלא על בגדים שהן אב טומאה כגון